

**Kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja
selle tõttu teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu märkuste tabel**

Nr	Esitaja/märkuse sisu	Märkusega arvestamine/mittearvestamine
Justiitsministeerium		
1.	<p>Eelnõuga nähakse ette kaitseväeteenistuse seaduse (KVTS) täiendamine ning uue institutsioonina vabatahtliku teenistuse loomine. Samas ei selgu eelnõust ega seletuskirjast üheselt, milline on vabatahtliku teenistuja staatus. Eelnõus kasutatakse vabatahtliku teenistujaga seoses ametniku teenistussuhtele omaseid termineid nagu teenistusülesanded, teenistuskoh, palk (töötajad saavad töölepingu seaduse (TLS) kohaselt töötasu). Samuti tehakse eelnõus vabatahtliku teenistuja teenistussuhte alguse ja lõpu reguleerimisel viiteid avaliku teenistuse seadusele (ATS), vt eelnõuga KVTS-i lisatavad §-d 80¹⁶ ja 80²⁰. Talle kohaldatakse ATS-s ametnikule ettenähtud töö- ja puhkeaja, samuti lähetuste regulatsiooni. Siiski nähakse eelnõus ette vabatahtliku teenistujaga tähtajalise (töö)lepingu sõlmimine samal ajal, kui ATS-i kohaselt algab ametnike teenistussuhe ametisse nimetamisega.</p> <p>Palume seletuskirjas vabatahtliku teenistuja staatust täpsemalt selgitada ning eelnõus teha vajalikud muudatused, et tagada staatuse osas ühene selgus</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud vastavalt ettepanekule. Selgitame, et tulenevalt laekunud ettepanekutele täpsustatakse eelnõus ja seletuskirjas vabatahtliku teenistuja staatust.</p> <p>ATS § 7 lõike 3 p 4 kohaselt alaliselt riigi sõjaline kaitsmine ja selleks valmistumine on avaliku võimu teostamine. Avaliku võimu teostamine on üksikisikute suhtes riigivõimu teostamine, mistõttu avalikku võimu saavad teostada vaid ametnikud.</p> <p>KVTS § 7 kohaselt tegevteenistus on avaliku teenistuse eriliik, kus kaitseväekohustuslase töötab sõjaväelise auastmega rahuaja ametikohal või kaitseväekohustuslane on mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni ajal asunud täitma sõjaväelise auastmega sõjaaja</p>

		<p>ametikoha ülesandeid. Avaliku võimu teostamise õigus on tegevväelasel tegevteenistus olles ning avalikku võimu teostab tegevväelane enda sõjaväelise auastmega rahuaja ametikoha teenistusülesannete täitmise kaudu.</p> <p>Uue teenistusliigi eesmärk on kaasata vajaliku oskuste ja väljaõppega reservis olevat isikut tegevustesse, mida üldjuhul teostavad tegevväelased ja selleks, et vabatahtlikul teenistujal tekiks samasugused õigused ja kohustused nendes tegevustes osalemiseks vastavalt ülesande eesmärgile, tuleb vabatahtlikule teenistujale anda avaliku võimu teostamise volitused. Kuna uue loodava teenistusliigi puhul isikut ei võeta tegevteenistusse, vaid ta määratakse Kaitseväes koosseisuvälisele sõjaväelise auastmega ametikohale ning avaliku võimu teostamise volitused ja volituse piirid antakse talle käskkirjaga..</p> <p>Lisaks veel töö- ja puhkeaja, lähetuste regulatsioon on sarnane tegevväelastega. Kuigi tegemist on erinevate teenistussuhetega, siis töö/teenistusülesanded ja teenistuse toimumise asukoht ja tingimused on samad. Seetõttu ei saa kehtestada erisusi töö- ja puhkeaja ja muu teenistusega seonduvas korralduses.</p>
2.	Eelnõu ja seletuskirja põhjal ei ole selge vabatahtliku teenistuja ülesanded. Eelnõuga ei seata piiranguid nendele teenistusülesannetele, mida vabatahtlik teenistuja täita võib. Seletuskirja	Antud selgitus.

	<p>järgi (lk 12) „täidab vabatahtlikus teenistuses olev isik tegevvälasega samu teenistusülesandeid“. Lisaks nenditakse seletuskirjas (lk 12), et „Kaitsevägi esitab reservis olevatele isikutele otsepakkumisi või tehakse vastavate ametikohade või tegevuste loetelu teatavaks muul viisil.“. Sellest saab välja lugeda, et vabatahtlike teenistujatega võib edaspidi täita ka olemasolevaid ametikohti. Juhime tähelepanu, et ATS § 7 lg 3 p-de 3 ja 4 kohaselt on riigi julgeoleku ja põhiseadusliku korra tagamine ning riigi sõjaline kaitsmine ja valmistumine selleks avaliku võimu teostamine. Avaliku võimu teostamisega seotud ametikohti saab täita ametnikega (ATS § 7 lg 2).</p> <p>Palume seletuskirjas lähemalt selgitada, milliseid ülesandeid vabatahtlikud teenistujad täitma hakkavad. Eelnõus tuleb vajadusel teha täpsustusi tagamaks, et avaliku võimu teostamisega seotud ametikoha ülesandeid täidaksid ametnikud. Seejuures tuleb eelnõus kasutada ametnike puhul ametikohale nimetamise terminit.</p>	<p>Vabatahtlik teenistuja hakkab täitma kaitseväge korralduse seaduses sätestatud Kaitseväge ülesandeid, milleks on riigi sõjaliseks kaitseks valmistumine ja osalemine rahvusvahelises sõjalises koostöös. Konkreetsed tegevused ja ülesanded sõltuvad Kaitseväge vajadusest ja isiku väljaõppest ning taustast.</p>
3.	<p>Eelnõu ei näe ette, et vabatahtlik teenistuja saaks (töö)lepingu ühepoolset lõpetada või üles öelda. Kuna kehtiv õigus tagab tegevvälasele võimaluse teenistussuhte ühepoolseks lõpetamiseks (KVTS § 140 lg 1 p 1), tundub vabatahtlikule teenistujale seatud piirang tema õigusi oluliselt kitsendavana.</p> <p>Palume kaaluda, kas ka vabatahtlikul teenistujal peaks olema võimalus leping ühepoolset lõpetada või üles öelda.</p>	<p>Antud selgitus</p> <p>Justiits- ja Digiministeeriumi ning Rahandusministeeriumiga on peetud täiendavaid arutelusid seoses vabatahtliku teenistuse regulatsiooniga ning arutelude tulemusel on jõutud lahenduseni, millega nähakse Kaitseväes ette koosseisuvälised ametikohad ja seda üksnes vabatahtliku teenistuse korraldamiseks. Sellest tulenevalt ei sõlmita vabatahtliku teenistujaga mitte leping, vaid ta määratakse koosseisuvälisele ametikohale käskkirjaga. Seega kohaldatakse vabatahtliku teenistuse ennetähtaegsele lõppemisele ATS sätteid.</p>
4.	<p>Tervisenõuetele vastavuse hindamisega seotud muudatuste kohta märgime, et tegemist on vabatahtliku teenistusega ning tervise infosüsteemist terviseseisundi hindamiseks andmete päring peab toimuma üksnes nõusoleku alusel. Seetõttu palume eelnõu täiendada ja KVTS § 14 lg-s 6 ette näha samasugune alus andmete kasutamiseks nagu on viidatud lõike viimases lauses ette nähtud tegevteenistusse astuva isiku puhul.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Tegevteenistusse võtmisele ja vabatahtlikusse teenistusse võtmisel on erinevad tingimused. Kui tegevteenistusse asumisel tuleb isikul läbida terviseseisundi hindamine, siis</p>

	<p>vabatahtlikule teenistujal seda nõuet ei ole ja teenistusse võtmisel lähtutakse tema viimasest tervise seisundi hindamise tulemusest. Kuna vabatahtlik teenistuja on kaitseväekohustuslane, toimub tema tervise seisundi hindamine KVTs § 26¹ alusel ja korras.</p> <p>Täiendavalt selgitame, et vabatahtlikusse teenistusse võetakse isik, kelle tervise seisund vastab tervise nõuetele lähtuvalt kaitseväekohustuslaste registris juba olemasolevast kandest. Isiku teenistusse võtmisel ei tehta TIS-i päringuid, seetõttu ei tule kehtestada ka täiendavat regulatsiooni. Kuni vabatahtlikusse teenistusse asumiseni on isiku staatus "reservis olev isik", mistõttu reservi olevale isikule laieneb KVTs § 71 p 2 tulenev kohustus: "Reservis olev isik on kohustatud: 2) teavitama Kaitseressursside Ametit kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis oma raskest haigusest ja teistest asjaoludest, mis võivad oluliselt mõjutada tema tervise seisundi vastavust kaitseväeteenistuskohustuslase tervise nõuetele ja esitada tervise seisundit kajastavad dokumendid;"</p> <p>Ehk, kui isik reservis oleku ajal ei ole KRA'd oma tervise seisundi halvenemist teavitanud, siis lähtutakse viimasest tervise seisundi hindamise tulemusest, mis on kantud kaitseväekohustuslaste registrisse. Seetõttu vabatahtlikusse teenistusse võtmise</p>
--	---

		<p>otsustamiseks täiendavaid päringuid isiku kõlblikkuse tuvastamiseks ei tehta.</p> <p>Sama põhimõtte kehtib ka reservteenistuse korraldamisel. Ehk õppekogunemistele kutsutakse reservis olevad isikud, kelle terviseseisund vastab kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele. Enne kutse saatmist ja vormistamist KV ja KRA ei hinda uuesti selle isiku terviseseisundit, vaid lähtub olemasolevast kaitsevækohustuslaste registri kandest. Üldjuhul hinnatakse kaitsevækohustuslaste tervist üks kord, mis toimub enne ajateenistusse kutsumise otsuse tegemist. Kui nüüd isik, pärast ajateenistuse lõppu reservis oleku ajal, ei teavita KRA'd enda terviseseisundi muutusest, siis KRA ei hakka ka uuesti isiku terviseseisundit hindama. Seega ei ole tegemist terviseandmete töötlemisega ilma</p>
5.	Eelnõu § 1 p 7 (KVTS § 39 täiendamine lõigetega 6 ja 7) – palume täiendada, milliseid isikuandmeid peab isik taotluses KRA-le esitama.	<p>Antud selgitus.</p> <p>Isik, kes soovib asuda ajateenistusse, esitab vaid vastavasisulise taotluse ning esialgu täiendavaid isikuandmeid esitama ei pea. Andmete küsimine ja töötlemine toimub KVTS § 14¹ ja § 33 lõike 2 korras ja alusel.</p>
6.	Eelnõu § 1 p 9 – KVTS § 49 muudatustest koosmõjust RSVS-i eelnõuga kavandatavate muudatustega. KVTS § 49 täiendatakse lõikega 16 järgmises sõnastuses: „(16) Ajateenijale võib Kaitseväe algatusel ja teenistuse huvides taotleda salastatud teabele juurdepääsu õigust, kui Kaitseväe juhataja on ajateenija rahuaja ametikohale määranud juurdepääsuõiguse taseme riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses sätestatud korras.“.	<p>Arvestatud.</p> <p>KVTS § 49 lõike 16 selgitust on täiendatud ning lisatud viide RSVS §-le 30¹, s.t ka ajateenijatele juurdepääsuõiguse menetlemine ja julgeolekukontrollist teavitamine</p>

	<p>Seletuskirjas on sätte selgituses viidatud, et ajateenijale võib taotleda juurdepääsu õigust nõusolekut küsimata. Milliste normide alusel antavat nõusolekut on siinkohal silmas peetud? Nn ametikohajärgse juurdepääsuõigusega isikute puhul on RSVS §-s 27 ettenähtud erinormid, millal nende isikute puhul julgeolekukontrolli teha tohib (RSVS §-s 32 nimetatud asjaolude kontrollimiseks). Isiku nõusoleku nõue (RSVS § 27 lg 10) on siinkohal kontrolli eelduseks. Samuti on RSVS-s Kaitseväge jaoks loodud julgeolekukontrolli erand (RSVS § 30¹), mille kohaselt sõjaaja ametikohale nimetatud kaitsevägekohustuslase puhul toimub nõ tavaolukorras isiku teavitamine kontrolli kavatsusest (RSVS § 30¹ lg 3) ning isikul on õigus kontrollist keelduda. Ilma isiku nõusolekuta viiakse kontroll läbi erandina vaid teatud olukordades (RSVS § 30¹ lg 5, nt erakorraline seisukord, sõjaseisukord jne). Need erandid on ettenähtud ajakriitilisuse kaalutlusel. Seega palume nõusoleku teema eelneva valguses üle vaadata ja seletuskirja vajadusel korrigeerida.</p> <p>Palume täiendada RSVS § 30¹ muudatuste selgitusi. Hetkel on piiratud peamiselt kehtiva õiguse sätete kordamisega, kuid sätte kohaldamisalasse kuuluvate isikute grupi laiendamise vajaduse põhjendus on tagasihoidlik. Kehtivas RSVS-s sõjaväelise auastmega sõjaaja ametikohale nimetatud kaitsevägekohustuslase julgeolekukontrolli skeemi loomisele eelnes 01.04.2023 jõustunud redaktsiooni puhul põhjalik analüüs (põhiseaduspärasuse analüüs kajastus ka seletuskirjas), mille tulemusel isikute grupp koos eranditega selliselt RSVS-s sõnastati. Eelnõus ei ole vastava muutmissette juures kahjuks piisavalt avatud uue muudatuse tagamaid, mis annaks kindluse, et sätted on põhjendatud ja rakendatavad (sh täiendavate julgeolekukontrollidega kaasnev koormus asutustele).</p>	
7.	<p>Eelnõu § 1 p 19 (KVTS § 80¹⁵) sätestab vabatahtliku teenistuja isikuandmete töötlemise aluse väga üldiselt. Sättest ei ole võimalik aru saada, milliseid isikuandmeid on lubatud töödelda. Seaduses peab olema esitatud vähemalt isikuandmete kategooriad. Säte viitab nõuetele vastavuse hindamiseks isikuandmete töötlemise vajadusele, kuid puudub viide, millistele nõuetele vastavust hinnatakse. Nii ei ole võimalik hinnata, kas läbi nõuete loetelu on võimalik aru saada, milliste isikuandmete töötlemiseks seadusandja õiguse ette näeb. Seetõttu ei ole võimalik hinnata ka andmetöötlemise eesmärgipärasust ja proportsionaalsust. Seletuskirjas (lk 12) on selgitatud: „Võrreldes tegevteenistusega on vabatahtlikusse teenistusse võtmise nõuded leebemad. Kuna reservis olevat isikut ei võeta tegevteenistusse, ei laiene talle ka rahuaja ametikohale nimetamise nõuded.“ Palume kõnesolevat sätet täiendada vabatahtliku teenistuja suhtes kohalduvate nõuete loeteluga.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Vabatahtlikusse teenistusse võtmisel on peamisteks nõueteks isiku sõjaväelise väljaõppe tase ning teenistusse võtmist välistavate asjaolude tuvastamine.</p>

8.	<p>Eelnõu § 1 p-s 19 (KVTS § 80¹⁶) on küll määratud osad nõuded, kuid KVTS § 80¹⁶ lg 2 p 3 jätab loetelu lahtiseks. Eelnõust ei selgu, millistele nõuetele vastavust saab veel hinnata. Seletuskirjas ei ole seda täpsemalt käsitletud. Palume eelnõu täiendada. Sama lõike p 2 osas on ebaselge, milliste süütegude eest süüdi mõistmist on mõeldud. Kas üksnes need, kui ära on võetud õigus töötada avaliku teenistusega seotud ametikohal? Palume eelnõu ja seletuskirja täiendada.</p> <p>KVTS § 80¹⁶ lg 3 näeb ette, et isik esitab teenistusse soovimisel taotluse. Palume eelnõu täiendada nende andmete loeteluga, mida isik on taotluses kohustatud esitama, muu hulgas tuleb täpsustada, kas ka eriliiki isikuandmeid.</p> <p>KVTS § 80¹⁶ lõikes 5 on esitatud loetelu nendest andmetest, mis minimaalselt tuleb esitada lepingus. Palume selgitada, kas selle sätte eesmärk on näha ette loetelu andmetest, mis kindlasti peab lepingus olema ja isikuandmete töötlemise õiguslik alus on IKÜM art 6 punkt b. Kui see säte on aga kavandatud isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks, siis palume seletuskirjas selgitada, et isikuandmete koosseisu osas on loetelu ammendav. Rohkem isikuandmeid küsida ei saa. Veelgi õigusselgem oleks, kui oleks isikuandmed eristatud teist liiki andmetest.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Eelnõu § 80¹⁶ lõike 1 punktis 2 on välja toodud, et vabatahtlikusse teenistusse ei võeta isikut, kes on süüdi mõistatud ja kellelt on kohtuotsusega ära võetud õigus töötada kaitseväeteenistusega või muu avaliku teenistusega seotud ametikohal. Siinkohal peetakse silmas karistusseadustiku § 49 alusel kohtu poolt lisakaristusena määratud kutse- või ametiõiguse kuritarvitamise või ametikohustuste rikkumisega seotud kuriteo eest kohaldatud teataval ametikohal töötamise või teataval tegutsemisalal tegutsemise keeld.</p> <p>Selgitame, et vabatahtlikult Kaitseväe ülesannete täitmisele kaasumiseks esitab Kaitsevägi reservis olevatele isikutele otsepakkumisi või tehakse vastavate ametikohade või tegevuste loetelu teatavaks muul viisil. Otsepakkumiste saamiseks tuleb reservis oleval isikul anda kaitseväekohustuslaste registri iseteeninduskeskkonnas nõusolek. Kui isik annab pakkumiste saamiseks nõusoleku, annab ta ühtlasi nõusoleku töödelda enda andmeid vabatahtliku teenistuse korraldamiseks. Tegemist ei ole uudse IT-arendusega, kuna ka juba praegu saab kaitseväekohustuslaste registris anda isik nõusoleku kaitsevaldkonnas tööpakkumiste saamiseks.</p> <p>Lisaks saab reservis olev isik ise avaldada soovi näiteks instruktorina väljaõppe</p>
----	--	--

		<p>läbiviimiseks või RSO-le lähetamiseks. Kui tahteavaldus laekub, hindab Kaitsevägi isiku sobivust ja võimaluse korral vormistatakse isikuga vabatahtlikusse teenistusse võtmise leping. Sellisel juhul tekib Kaitseväel ja Kaitseressursside Ametil õigus töödelda reservis oleva isiku andmeid tahteavalduse laekudes. Töödeldavateks andmeteks on kaitseväekohustuslaste registris olevad andmed, näiteks isiku kaitseväeteenistuse käigu ja väljaõppe kohta.</p>
9.	<p>Eelnõuga kehtestatakse vabatahtlikule teenistujale mitmeid põhiõigusi riivavaid kohustusi. Nii ei tohi vabatahtlik teenistuja teenistuses olles levitada oma poliitilisi vaateid, samuti võidakse piirata tema liikumisvabadust (eelnõu § 1 p-ga 19 lisatav § 80¹⁹). Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 43 lg 1 p 5 kohaselt tuleb eelnõu seletuskirjas analüüsida eelnõu kooskõla Eesti Vabariigi põhiseadusega. Palume seletuskirja täiendada põhiõiguste riive proportsionaalsuse kontrolli analüüsiga.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Poliitiliste vaadete levitamise piirang laieneb kõikidele kaitseväeteenistuses olevatele isikutele s.t ka ajateenijatele (KVTS § 49 lg 14), reservteenistuses olevatele reservväelastele (KVTS § 75 lg 3) kui ka tegevväelastele (KVTS § 123 lg 1). Vabatahtlik teenistus on kaitseväeteenistuse eriliik ning vabatahtlikus teenistuses olev isik loetakse kaitsevälaseks, mistõttu teenistuses olles tuleb tal järgida Kaitseväes kehtestatud korda ja distsipliini sarnaselt teiste kaitseväelastega (teenistuses olevate ajateenijate, reservväelaste, tegevväelastega).</p>
10.	<p>Eelnõu § 5 p 1 (RSVS § 20 lg 2) – pärast sõna „juht“ täiendatakse kõnesolevat sätet sõnadega „või tema volitatud isik“ ning sama paragrahvi lõiget 3 täiendatakse pärast sõna „juhile“ sõnadega „või tema volitatud isikule“. Selgitusest nähtub, et Kaitseväe kui suure organisatsiooni puhul soovitakse näha ette võimalus kaitseväejuhatajat volitada lg-tes 2 ja 3 nimetatud ülesandeid täitma struktuuriüksuse ülemat. Sättest see piirav sisuline tingimus aga ei kajastu. Edasivolitamise õigus eelnõus esitatud kujul annaks mistahes asutuse juhile võimaluse volitada vajaduse põhiseaduse üldiselt ükskõik millise isiku enda nimel ülesannet täitma ja</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud vastavalt ettepanekule.</p>

	lõikes 3 eeldatud alluvussuhte nõuet nõ katma. Arvestades RSVS vastava sätte eesmärki ja kohaldamisala, soovime erand ümber sõnastada võttes eeskujuks RSVS § 13 lg 3 p 11 loogika – Kaitseväes erandina kaitsevägejuhataja või tema volitatud (struktuuriüksuse) ülem. Võrdluseks, et ka näiteks ministeeriumi puhul on seadusandaja määranud lõikes 3 sõnaselgelt, et ministeeriumis peab RSKKI või vastav struktuuriüksus alluma vahetult kantslerile.	
Rahandusministeerium		
1.	Vabatahtliku teenistuse kontseptsioon vajab põhjalikumat analüüsi ja täiendusi. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu piisava täpsusega vabatahtliku teenistuja roll ning kohati jääb arusaamatuks, millistest kaalutlustest lähtuvalt on kujundatud vabatahtliku teenistuja õiguste ja kohustuste tasakaal ning kuidas see suhestub avaliku võimu volituste kandmisesse. Muu hulgas aitaks vabatahtliku teenistuja rolli paremini mõista selge kirjeldus ja põhjendus selle kohta, kuidas on vabatahtliku teenistuja rolli kujunemisel teatud asjaoludes otsustatud võrdsustada vabatahtlik teenistuja tegevvälasega ja teistel puhkudel kaitsevälasega. Vähemalt seletuskirjas tuleks selgemalt lahti kirjutada, mis lepinguga vabatahtliku teenistuse korral täpsemalt tegemist on.	Arvestatud. Teemat on täiendavalt analüüsitud ning Justiits- ja Digiministeeriumi ning Rahandusministeeriumiga on peetud täiendavaid arutelusid seoses vabatahtliku teenistuse regulatsiooniga ning arutelude tulemusel on jõutud lahenduseni, millega nähakse Kaitseväes ette koosseisuvälised ametikohad ja seda üksnes vabatahtliku teenistuse korraldamiseks. Sellest tulenevalt ei sõlmita vabatahtliku teenistujaga mitte leping, vaid ta määratakse koosseisuvälisele ametikohale käskkirjaga. Seletuskirja ja eelnõu on vastavalt täiendatud.
2.	Palume üle vaadata maksuseadustes, sh tulumaksuseaduses (edaspidi TuMS), sisalduvad viited KVTs-ile. Palume kaaluda ja põhjendada, kas nendes sisalduvad viited kaitsevälastele ja tegevvälastele kohalduvatele sätetele on kohased või tuleb ka neid muuta. Näiteks laiendatakse eelnõuga rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil osalemise õigust ka ajateenijale ning sellega seonduvalt ka päevaraha maksmist. Samas on TuMS § 13 lõike 3 punkti 1 ³ alusel õigus saada päevaraha maksuvabalt üksnes tegevteenistujal. Võrdse kohtlemise tagamiseks teeme ettepaneku laiendada nimetatud maksuvabastust ka rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil osalevale ajateenijale makstud päevarahale. Kas ülejäänud tulumaksusoodustused kas laienevad automaatselt (nt viide kaitsevälasele ehk kõik liigid hõlmatud) või olemuslikult ei peakski ajateenija või vabatahtliku teenistuja puhul kohalduma?	Antud selgitus. Ajateenijate rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile lähetamisel hakatakse ajateenijatele maksuma toetust, mitte päevaraha, seega tulumaksuvabastus tuleneb TuMS § 13 lg 3 p 9, mille kohaselt tulumaksuga ei maksustata seaduse alusel makstavat ajateenija toetust.

3.	Rahandusministeerium ei toeta tegevteenistuspensioni ja töötasu maksmist samal ajal. Rahandusministeeriumi ettepanekut kaaluda pensioniea tõstmist, et kaitseväelased jätkaksid teenistust, ei ole eelnõu koostamisel üldse kaalutud. Riigi rahanduse (sh kaitsekulud) jaoks on see väga ebaefektiivne lahendus.	Tegevteenistuspensioni sätted jäetud eelnõust välja ning käesoleva eelnõuga pensioni maksmist puudutavat regulatsiooni ei muudeta.
4.	Seletuskirjast ei selgu, kuidas mõjutab tegevteenistuspensioni ja töötasu maksmine samaaegselt palgavahe laiemalt (isikud, kes saavad nii tegevteenistuspensioni ja töötasu võrreldes isikutega, kes saavad samal ametikohal töötades ainult töötasu).	Tegevteenistuspensioni sätted jäetud eelnõust välja ning käesoleva eelnõuga pensioni maksmist puudutavat regulatsiooni ei muudeta.
Siseministeerium		
1.	Eelnõu § 5 p 1. Eelnõuga muudetakse nõuet, mille kohaselt riigisaladuse kaitset korraldava isiku peab määrama töötleva üksuse juht ning riigisaladuse kaitset korraldav isik peab alluma vahetult töötleva üksus juhile. Siseministeerium sedavõrd põhimõttelist muudatust ei toeta. Kehtiva regulatsiooni peamine eesmärk on tagada, et asutuse juht vastutab riigisaladuse kaitse korralduse eest ning riigisaladuse kaitse korraldus oleks võimalikult sõltumatu. Riigisaladuse kaitset korraldava isiku roll on sarnane infoturbejuhi, osaliselt ka andmekaitseametniku rollile. Standardite ja parima juhtimispraktika kohaselt peab infoturbejuht alluma vahetult asutuse juhile, samuti peab IKÜM kohaselt andmekaitseametnik alluma otse asutuse kõrgeimale juhtimistasandile. Kõik eelpool nimetatud funktsioonid vajavad piisavaid volitusi ja sõltumatust, mis on tagatud üksnes siis, kui nad alluvad vahetult asutuse juhile. Ühe asutuse eripärade tõttu terve süsteemi muutmine ei ole põhjendatud. Siseministeeriumi hinnangul on Kaitseväge struktuuriga seotud probleemid lahendatavad muudel organisatoorsetel viisidel. Palume eelnõu § 5 punktis 1 sisalduv muudatus eelnõust välja jätta.	Mitte arvestatud. Tulenevalt Justiitsministeeriumi kooskõlastuskirjas tehtud ettepanekust muudetakse sätte sõnastust ning täpsustatakse, et Kaitseväes on volituse andjaks Kaitseväge juhataja ning volitatud isikuks saab olla struktuuriüksuse ülem, kes on otsealluvuses Kaitseväge juhatajale.
2.	Eelnõu § 5 p 2. Eelnõuga laiendatakse isikute ringi, kellele võib RSVS § 30 ¹ alusel anda konfidentsiaalse (eelnõu kohaselt salajase) taseme riigikaitse ning infrastruktuuri ja teabe kaitse riigisaladusele juurdepääsu õiguse julgeolekukontrolli teostava asutuse otsuse alusel. Seletuskirjast ei nähtu, mitmele isikule aastas plaanib Kaitsevägi (või muu Kaitseministeeriumi valitsemisala valitsusasutus) kõnealust riigisaladusele juurdepääsu õigust taotleda, millest tulenevalt on Kaitsepolitseiametil võimatu hinnata võimalikku töökoormuse kasvu. Palume seletuskirja täiendada muudatusega kaasnevate mõjudega.	Arvestatud. Seletuskirjas tuuakse välja hinnanguline suurusjärg, keda muudatus puudutab (ca 400-500 isikut).
3.	Kehtiva RSVS kohaselt võib töötlussüsteemi riigisaladuse töötlemiseks kasutada üksnes	Mitte arvestatud.

	<p>Välisluureameti antud vastavussertifikaadi või ajutise kasutusloa olemasolu korral (§ 40 lg 5). Kaasaegsete julgeolekuohtude ennetamine ja tõkestamine nõuab aktiivset rahvusvahelist suhtlemist ning kiiret reageerimist, mistõttu teevad julgeolekuasutused igapäevaselt koostööd välisriigi julgeolekuasutustega. Teabe kiireks vahetamiseks on kõige asjakohasem kasutada töötlussüsteeme. Samas ei ole selliste salastatud teabe töötlussüsteemide akrediteerimine üldises korras otstarbekas ega tihti ka võimalik, sest süsteemi asukohapunktid ei asu Eestis ega allu Eesti Vabariigi jurisdiktsioonile. Seetõttu oleks eesmärgipärane selline süsteem kasutusele võtta julgeolekuasutuse juhi otsusega. Julgeolekuasutused on pädevad hindama salastatud teabe töötlemisega seotud julgeolekuohte, samuti rakendama vajalikke teabeturbe meetmed salastatud teabe kaitseks.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada RSVS § 40 lõige 5 järgmiselt ja täiendada paragrahvi lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:</p> <p>„(5) Töötlussüsteemi võib riigisaladuse töötlemiseks kasutada üksnes Välisluureameti antud vastavussertifikaadi või ajutise kasutusloa olemasolu korral, välja arvatud lõikes 5¹ sätestatud juhul.</p> <p>(5¹) Töötlussüsteemi, mida kasutatakse julgeolekuasutuse ülesannete täitmiseks vajaliku salastatud teabe vahetamiseks välisriigi asutuse, rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooniga, võib kasutada julgeolekuasutuse juhi otsusega. Otsuses määratakse kindlaks töötlussüsteemis töötlemiseks lubatud salastatud teabe tase ning süsteemi kasutamise tähtaeg.“.</p>	<p>Käesoleva eelnõu menetlemise ajal toimus paralleelselt tööstusjulgeoleku eelnõu menetlemine, mille raames muudetakse samuti RSVS-i akrediteerimist (§ 40 lg 5 ja § 46) puudutavaid sätteid.</p> <p>Käesolevaks ajaks on kokku lepitud, et akrediteerimist puudutav erisus läheb tööstusjulgeoleku eelnõusse. Lähtudes eeltoodust võetakse kõnesolevad muudatused KVTS eelnõust välja, kuna tööstusjulgeoleku eelnõu raames muudetakse RSVS-is akrediteerimisega seotud sätteid terviklikult.</p>
	Sotsiaalministeerium	
1.	<p>Sotsiaalministeerium jääb endiselt varasema seisukoha juurde, kus teenistuses olevatele isikutele ei ole õigustatud tegevteenistuspensioni maksmine. Arvestades probleemi aegkriitilisust, võime nõustuda soovitud lahendusega siis, kui pensioni maksmise soodussäte kehtestatakse tähtajaliselt (näiteks viis kuni kümme aastat). Selle perioodi jooksul on võimalik läbi mõelda koolitussüsteem, mis tagaks uute tegevteenistujate koolituse ning lahendada kaitseväelaste vanaduspensioniea tõstmise küsimus. Arvestades keskmise eluea tõusu, ei saa pidada põhjendatuks 55-aastast pensioniiga. Kaitseministeerium märgib ka ise, et selles vanuses teenistujad on füüsiliselt aktiivsed ja võimekad.</p> <p>Märgime eraldi ära, et töövõimetuspensioni osas vastuväiteid ei ole, samuti ei kaasne sotsiaalkindlustusametile lisakulusid. Kui tervisenõuetele vastavuse kontroll eeldab</p>	<p>Tegevteenistuspensioni sätteid jäetud eelnõust välja ning käesoleva eelnõuga pensioni maksmist puudutavat regulatsiooni ei muudeta.</p>

	juurdepääsu tervise infosüsteemi, tuleb lähtuda juurdepääsu andmisel rakendatud põhimõtetest – vabatahtlike puhul eeldab see nõusolekut (KVTS § 14 lg 6, sarnasus tegevväelastega).	
Kaitsevägi		
1.	<p>Eelnõu § 1 punkt 10, lk 2, KVTS § 52 lg 5:</p> <p>Ettepanek täiendada sõnastust järgmiselt: „<i>lubatud vaid ajateenija informeeritud kirjalikul nõusolekul</i>“.</p> <p>Põhjendus: Seaduse muudatusega nähakse ette võimalus lähetada nõusoleku andnud ajateenija rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile. Ettepanek on sõnastada KVTS § 52 lg 5 „<i>informeeritud kirjalikul nõusolekul</i>“. Ajateenija peab nõusolekut andes olema teadlik tegevuse olemusest ja eesmärgist ning selle võimalikest tagajärgedest, ehk rahvusvahelise sõjalise operatsiooni piirkonda lähetuse korraldaja on kohustatud eelnevalt ajateenijale (kirjalikult) selgitama operatsiooniga kaasnevat olulist infot, millele ajateenija saab otsuse tegemisel tugineda. Enne nõusoleku saamist teabe andmine on oluline selleks, et võimaldada ajateenijal teha teadlik otsus, mõista, millega nõustutakse ja kasutada oma õigust nõusolek tagasi võtta. Nõusolek peab olema tagasipööratav otsus ja ajateenijal on selle üle teatav kontroll (vt eelnõu KVTS § 52 lg 5¹ ja 5²).</p>	<p>Mitte arvestatud.</p> <p>„Informeeritud nõusolek“ on uus mõiste, mida mujal õigusaktides (k a KVTS) ei kasutata, lisaks ei anna selle sõna lisamine sätte mõttele lisaväärtust.</p>
2.	<p>Eelnõu § 1 punkt 11, lk 2, KVTS § 52 lg 5²</p> <p>Kehtivas KVTS § 52 lg 5 on kasutatud väljendeid „rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile või rahvusvahelise sõjalise operatsiooni piirkonda“. Ettepanek on kaaluda eelnõusse lisatavas uues sättes § 52 lg 5² kasutada sama konstruktsiooni ning sõnade „operatsiooni piirkonda“ asemel sõnastada „rahvusvahelise sõjalise operatsiooni piirkonda“ järgmiselt: „(5²) Kaitseväl tuleb korraldada nõusoleku tagasi võtnud ajateenija, kes on lähetatud rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile või rahvusvahelise sõjalise operatsiooni piirkonda, tagasi toomine ajateenija ajateenistuskohta esimesel võimalusel“.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu on täiendatud vastavalt ettepanekule.</p>
3.	<p>Eelnõu § 1 punkt 19, lk 3, KVTS § 80¹⁶</p> <p>Ettepanek on täiendada sätte § 80¹⁶ lõiget 1 punktiga 3 järgmiselt:</p> <p>„3) on läbinud taustakontrolli Kaitseväge korralduse seaduses sätestatud korras“.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu täiendatakse vastavalt ettepanekule.</p>

	Põhjendus: sätte § 80 ¹⁶ lõike 1 täiendamine punktiga 3 annab võimaluse vabatahtlikusse teenistusse kandideeriva isiku suhtes teostada taustakontrolli.	
4.	<p>Eelnõu § 1 punkt 9, lk 2, KVTS § 49 lg 16</p> <p>KVTS-i §-s 49 on sätestatud ajateenijate põhiõiguste ja -vabaduste piiramise alused. Eelnõu punkti 9 seletuskirja (lk 7) kohaselt nähakse eelnõuga ette, et ajateenijale võib ilma temalt nõusolekut küsimata taotleda Kaitseväe algatusel salastatud teabele juurdepääsu õigust, kui Kaitseväe juhataja on määranud ajateenija rahuaja ametikohale juurdepääsu õiguse taseme riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses sätestatud korras. Kuna eesmärk on nn lihtsustatud korras ajateenijatele salastatud teabele juurdepääsu õiguse andmine sarnaselt kehtiva korraga, kus selline võimalus on reservväelastele juurdepääsuõiguste andmisel, võiks ka siin selgitada, kuidas toimub ajateenija teavitamine tema suhtes julgeolekukontrolli tegemisest ning millised on tagajärjed, kui ta keeldub julgeolekukontrollist. Ettepanek on täiendada seletuskirja selliselt, et kui ajateenija ei nõustu julgeolekukontrolliga, ei jää ajateenistus mitte läbimata, vaid ta määratakse ametikohale, millel ei ole ette nähtud salastatud teabele juurdepääsu õigust.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Seletuskirja on täiendatud vastavalt ettepanekule.</p>
5.	<p>Eelnõu § 3 punkt 1, lk 6, KVTRS § 39⁶ lg 8¹</p> <p>KVTRS § 39⁶ lg 8¹ seletuskirja täiendamise ettepanek. Praegu jääb ebaselgeks, kas säte kehtib juba määratud pensionitele ja edaspidi määratavatele pensionitele. Seletuskirjast tulenevalt selgitatakse ümber arvestamata jätmist sellega, et pensionile kohaldatakse indekseerimist, mis ei pruugi olla piisav põhjus, miks mitte määrata uut pensionit, kui isik tuleb tegevteenistusse tagasi kõrgema palgaastmega ametikohale. Seega võiks eelnõu seletuskirjas selgitada täpsemalt ka seda asjaolu, et kui isik tuleb mõne aja möödudes tagasi tegevteenistusse kõrgema palgaga ametikohale, siis varem määratud pensionit ümber ei arvestata.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Käesolevast eelnõust jäetakse välja tegevteenistuspensioni puudutavad muudatused.</p>
6.	Eelnõu § 4 punkt 1, lk 6, KKS § 8	Arvestatud.

	<p>Eelnõu kohaselt muudetakse KKS §-i 8 ja täiendatakse lõigetega 2–5. Lõige 2 sõnastatakse järgmiselt: „<i>Kaitseväes avalikus teenistuses või töölepingu alusel töötavale isikule ei kohaldata sõjaväelise väljaõppe ajal ...</i>“.</p> <p>Juhul, kui § 8 muudatus hõlmab ainult ametnikke ja töötajaid, siis teeme ettepaneku täiendada § 8 lõiget 2 järgmiselt:</p> <p>„(2) <i>Kaitseväes avalikus teenistuses olevale ametnikule või töölepingu alusel töötavale isikule ei kohaldata sõjaväelise väljaõppe ajal...</i>“.</p> <p>Põhjendus: avalikus teenistuses on ka tegevväelane. Praegusest sätte sõnastusest ja seletuskirja selgitusest jääb ebaselgeks, kas uute lõigetega peetakse silmas avaliku teenistuse seaduse alusel Kaitseväes teenistuses olevaid ametnikke ja töölepingu seaduse alusel töötavaid isikuid või soovitakse reguleerida ka tegevväelastega seonduvat. Seletuskirja selgitusest võib jääda mulje, et muudatuse eesmärk on reguleerida tsiviilteenistujate kaasamise võimalusi Kaitseväe ülesannete täitmisesse.</p>	<p>Eelnõu ja seletuskirja on täpsustatud ning lisatud juurde, et vastav muudatus puudutab Kaitseväes teenistuses olevaid ametnikke.</p>
7.	<p>Eelnõu § 5 punkt 2, lk 6, RSVS § 30¹ lõige 1</p> <p>KVTS-i muudatustega võetakse kasutusele uus teenistuse liik, milleks on vabatahtlik teenistus (lisatakse KVTS § 3 lg 2 p 3). Seletuskirjas selgitatakse, et kaitseväeteenistuskohustus on osalemine õppekogunemisel, lisaõppekogunemisel ja ajateenistuses kohustuslikus korras, kuid uue teenistusliigi puhul saab reservis olev isik osaleda Kaitseväe tegevuses ja ülesannete täitmisel vabatahtliku teenistuse raames. Uue teenistusliigi loomise eesmärk on võimaldada kaasata Kaitseväele vajaliku väljaõppega reservis olevat isikut lühiajaliselt ning vajaduspõhiselt näiteks ajutiselt mehitamata ametikoha ülesande täitmisel. Seega võivad ka vabatahtlikku teenistusse asuda soovivad reservis olevad isikud ülesannete täitmisel töödelda salastatud teavet, mis omakorda eeldab juurdepääsuõigust salastatud teabele. Arvestades, et vabatahtlik teenistus võib olla ajutise iseloomuga ning kaasamine võib sõltuda spetsiifilise väljaõppe ja taustaga isikutest, võiks ka vabatahtlikus teenistuses osalevale isikule näha ette juurdepääsuõiguse andmise julgeolekukontrolli teostava asutuse juhi otsusel.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud vastavalt ettepanekule.</p>

	Ettepanek on lisada RSVS § 30 ¹ lõikes 1 sõnade „kaitseväeteenistuskohustust täitval isikul“ järele koma ja sõnad „ vabatahtlikus teenistuses oleval isikul “.	
8.	<p>Muutmist vajab ka seletuskirja § 5 punkt 2 (lk 20) selgitus, mis on praegu sõnastatud järgmiselt: „Sellisel juhul esitab julgeolekukontrolli tegemise ja juurdepääsu õiguse saamise taotluse Kaitsevägi, kes lisaks teavitab isikut, kelle suhtes julgeolekukontrolli juurdepääsu õiguse saamiseks tehakse. Kui isik ei ole tema suhtes julgeolekukontrolli tegemisest keeldunud, edastab Kaitsevägi taotluse julgeolekukontrolli tegevale asutusele.“</p> <p>Seoses Kaitseväe personaliteenuse konsolideerimisega Kaitseministeeriumi hallatavasse valitsusasutusse Kaitseressursside Amet on ettepanek õigusselguse huvides sõnastada § 5 punkti 2 selgitav lause lõpp seletuskirjas „edastab Kaitsevägi taotluse julgeolekukontrolli tegevale asutusele“ asemel järgmiselt: „esitatakse taotlus julgeolekukontrolli teostavale asutusele Kaitseministeeriumi valitsemisala asutuse kaudu.“</p>	Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud vastavalt ettepanekule.
9.	<p>Eelnõu § 5 punkt 3, lk 7, tehakse muudatused RSVS § 30¹ lõigetes 2–4 ja 11–12.</p> <p>Paragrahvi 30¹ lõigetes 2–4 ja 11–12 asendatakse sõna „Kaitsevägi“ sõnadega „Kaitseministeeriumi valitsemisala valitsusasutus“ vastavas käändes. Sama asendus on vajalik teha ka § 30¹ lõigetes 13 ja 14 seletuskirjas (lk 21) kirjeldatud põhjusel.</p> <p>Ettepanek on lugeda vahemik 11–12 vahemikuks 11–14.</p>	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja on muudetud vastavalt ettepanekule.
10.	<p>Eelnõu § 5 punkt 5, lk 7, RSVS § 51 lõige 4¹</p> <p>Korrektne on eelnõu muudatusettepanekus kasutada õiget käännet ja sõnastada eelnõu § 5 p 5 järgmiselt: "<i>paragrahvi 51 lõikes 4¹ asendatakse sõna „Kaitseväe“ sõnadega „Kaitseministeeriumi valitsemisala valitsusasutuse“</i>“.</p> <p>Veel teeme ettepaneku lisada kehtivasse seadusesse, kus juba on olemas ankeedi viide (RSVS § 31 lg 1 p 2), parema selguse eesmärgil ka allkirjastatud nõusoleku viite (RSVS § 27 lg 10 p 3). Muudatuse järgselt oleks RSVS § 51 lõige 4¹ sõnastus järgmine:</p> <p><i>"..., peab esitama Kaitseministeeriumi valitsemisala valitsusasutuse kaudu julgeolekukontrolli teostavale asutusele käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktis 3 nimetatud</i></p>	Arvestatud.

	<i>allkirjastatud nõusoleku tema suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks ning § 31 lõike 1 punktis 2 nimetatud ankeedi, kui...“</i>	
11.	<p>Isikuandmete töötlemine strateegilise kommunikatsiooni eesmärgil</p> <p>Täiendava teemana, mille reguleerimist palume õigusaktis kaaluda, on Kaitseministeeriumi valitsemisala asutuste poolt strateegilise kommunikatsiooni eesmärgil isikuandmete (fotod ja videod) töötlemise õigusliku aluse lisamine. KKS ega teised õigusaktid ei sätesta Kaitseväele ja teistele Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele õigust töödelda isikute andmeid strateegilise kommunikatsiooni eesmärgil. Sellele on viidanud ka Andmekaitse Inspeksioon (AKI).</p> <p>Arvestades Kaitseministeeriumi valitsemisala avalikes fotogaleriides, kodulehtedel ja sotsiaalmeediakanalites töödeldavat andmemahutu, Kaitseväge strateegilise kommunikatsiooni eesmärke (tagada ühiskonna informeeritus ja sidusus Kaitseväge ning riigikaitse valdkonnaga, olla nähtav, läbipaistev, inimestele kättesaadav, samuti on strateegiline kommunikatsioon oluline osa heidutusest), Kaitseministeeriumi valitsemisala koosseisu suurst (lisaks tegevvälaste ja tsiviilteenistujatele lisandub igal aastal mitu tuhat uut ajateenijat, õppuste ja õppekogunemiste korral lisandub mitu tuhat reservvälast) ei ole nõusolek strateegilise kommunikatsiooni eesmärgil isikuandmete töötlemise õigusliku alusena kasutatav.</p> <p>Tulenevalt eeltoodust teeb Kaitseväge ettepaneku lisada KKS-i säte, mille kohaselt Kaitsevael, aga ka teistel Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustel, kes toetavad strateegilise kommunikatsiooni läbiviimist valitsemisalas, tekiks seadusest tulenev õiguslik alus isikuandmete (fotod ja videomaterjal) töötlemiseks strateegilise kommunikatsiooni eesmärgil arvestades isikute põhiõiguste ja -vabadustega. Täpsemad reeglid foto ja videomaterjalide töötlemise ja avalikustamise osas sätestatakse valitsemisala sisemistes regulatsioonides.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Kuna Kaitseväge poolt esitatud ettepanek vajab põhjalikumat analüüsi ja sisulisi arutelusid, siis käesoleva eelnõu raames, sellele ettepanekuga ei arvestata.</p>
12.	<p>Ettepanek kaaluda § 47 lg 5 muutmist ja lisada sõna „juht“ järele sõnad „või tema volitatud isik valitsusasutuse või valitsusasutuse hallatava riigiasutuse (edaspidi juurdepääsuloa toetaja) kaudu“ ja täiendada sätet viisil, mis võimaldab taotluse esitada muuhulgas valitsusasutuse hallatava riigiasutuse kaudu, lisades nt asjakohane teine lause.</p>	<p>Mitte arvestatud.</p> <p>RSVS § 20 lg 2 muudatused on eelnõust välja jäetud ja seetõttu ei viida käesoleval juhul analoogset muudatust sisse ka RSVS § 47 lõikesse 5.</p>

	<p>Seoses RSVS-is tehtava § 20 lg 2 muudatusega, kus sätet täiendatakse pärast sõna „juht“ sõnadega „või tema volitatud isik“ ning arvestades KV-s 2023. aastal toimunud personali valdkonna konsolideerimist, on ettepanek täpsustada eelnimetatud põhjusel ka RSVS § 47 lg 5 sõnastust, lisades sõna „juht“ järele sõnad „või tema volitatud isik“.</p> <p>Kuna Kaitsevägi tervikuna on RSVS-i mõistes käsitletav ühe töötleva üksusena, mille juhiks on Kaitseväge juhataja, siis olukorras, kus § 47 lg 5 nimetatud taotlust oleks vaja esitada nt mõne Kaitseväge struktuuriüksuse teenistuja osas, ei ole mõistlik neid taotluseid lasta esitada KVVJ-l, vaid arvestades KV suurust ja eripära, saab KVVJ volitada igal struktuuriüksusel oma üksuse piires riigisaladust korraldama ja määrama riigisaladuse kaitset korraldava isiku igasse struktuuriüksusesse, kelle pädevuses võiks olla nende taotluste esitamine, kuid seda taas Kaitseministeeriumi valitsemisala valitsusasutuse kaudu sarnaselt RSVS § 30¹ tehtavate muudatustega.</p>	
<p align="center">Justiits ja –Digiministeerium EIS II kooskõlastusring 17.04.2025 nr 8-1/2819-2</p>		
1.	<p>Varasemas eelnõu versioonis (mis käis Justiitsministeeriumis kooskõlastamisel suvel 2024), oli välja pakutud regulatsioon, mille kohaselt sõlmiti vabatahtliku teenistujaga tähtajaline tööleping. Justiitsministeerium esitas muu hulgas märkuse selle kohta, et ei ole arusaadav, milline on vabatahtliku teenistuja staatus. Ei olnud selge, milliseid Kaitseväge (KV) ülesandeid vabatahtlik teenistuja täitma hakkab. Nüüd on eelnõus asendatud tähtajaline tööleping halduslepinguga. Juhime tähelepanu sellele, et tegemist ei ole tavapärase halduslepinguga, sest tekib alluvussuhe KV ja isiku vahel (vt halduskoostöö seaduse (HKTS) § 3 lõiked 1 ja 3). HKTS § 3 lg 3 kohaselt seisneb haldusülesande täitmine haldusülesannete täitmises väljaspool töö-, teenistus- või muud alluvussuhet riigi või kohaliku omavalitsusega ning valitsusasutuse või valla või linna ametiasutuse või organi teostatavat teenistuslikku järelevalvet. Eelnõu kohaselt allub isik KV korraldusele ja juhtimisele, tema üle saab kohaldada distsiplinaarvõimu. Seega tekib alluvussuhe. Arvestades, et tekib alluvussuhe, siis jääb omakorda ebaselgeks, miks on vaja luua uus teenistusliik (sh luua hulgaliselt uut regulatsiooni), kus isik allub klassikalises mõttes KV juhtimisele ja saab palka ehk on nagu</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Kaitseministeeriumi hinnangul on vaja luua erisused tavapärase avaliku teenistusele ja töösuhtele, sest tegevteenistuses on karjääri tegemiseks ühed reeglid ja vabatahtlik teenistus on suunatud üksnes ajutiselt Kaitseväge ülesannete täitmiseks ja see ei ole seotud Kaitseväge struktuuriga. Selle teenistusliigi puhul teenistusülesandeid täitev isik ei nimetata ametikohale ega kuulu Kaitseväge struktuuri, kuid allub Kaitseväge juhatajale seetõttu ongi eriliiki teenistusliik.</p> <p>Kaitseväeteenistus on seotud läbi ametikoha, kuid vabatahtlik teenistuse puhul me rahuaja</p>

	<p>ametnik. Lisaks jääb ebaselgeks, milles seisneb vabatahtlikkus.</p> <p>See, kas isik peaks olema ametnik, sõltub ülesannetest, mida ta täitma asub. Kui on tegemist vaid koolitusega, siis see ei ole avaliku võimu teostamine ja seda saaks teha ka muus vormis (tööleping, teenuse osutamise leping). Kui on n-ö ametniku ülesanded (ehk avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 7 lõikes 3 nimetatud ülesanded, sh riigikaitse, riigi julgeoleku tagamine), kuid on mingid erisused, mis peaksid tema puhul olema teisiti reguleeritud, on võimalik kaaluda erisätteid nende küsimuste osas. Näiteks, kas on vaja näha ette erisus reservist võetava isiku puhul karjäärisüsteemi ja astmete, nõuete, palga, tagatiste vms osas või nt eriregulatsiooni selles osas, et saaks isiku võtta reservist, tähtajaliselt, nt ilma konkursita vms.</p>	<p>ametikohta ette ei näe. Samuti ei ole see töökoht.</p> <p>Tegemist ei ole ka reservteenistusega, sest neil ei ole avaliku võimu teostamise volitust. Riigikaitse seisukohalt on oluline luua erand, et ajutiselt täites Kaitseväge ülesandeid, saaks teostada avalikku võimu. Lisaks on oluline, et läbi kaitseväge teenistuse tekiks isikule ka garantiid hukkamise või vigastuse korral, kuna vabatahtlik teenistuja pannakse muude teenistujatega sarnastesse tingimustesse.</p> <p>Justiits- ja Digiministeeriumi ning Rahandusministeeriumiga on peetud täiendavaid arutelusid seoses vabatahtliku teenistuse regulatsiooniga ning arutelude tulemusel on jõutud lahenduseni, millega nähakse Kaitseväes ette koosseisuvälised ametikohad ja seda üksnes vabatahtliku teenistuse korraldamiseks. Sellest tulenevalt ei sõlmita vabatahtliku teenistujaga mitte leping, vaid ta määratakse koosseisuvälisele ametikohale käskkirjaga.</p>
2.	<p>Varasemalt on Justiitsministeerium tervisenõuetele vastavuse hindamisega seotud muudatuste kohta märkinud, et tegemist on vabatahtliku teenistusega ning tervise infosüsteemist terviseseisundi hindamiseks andmete päring peab toimuma üksnes nõusoleku alusel. Koostaja on selgitanud, et tegevteenistusse võtmisele ja vabatahtlikusse teenistusse võtmisel on erinevad tingimused. Kui tegevteenistusse asumisel tuleb isikul läbida</p>	<p>Mitte arvestatud.</p> <p>Vabatahtliku teenistusse võtmisel ei hinnata kaitsevägekohustuslase terviseseisundit ega tehta päringut tervise infosüsteemist, vaid isiku kõlblikkust hinnatakse kaitsevägekohustuslaste</p>

<p>tervise seisundi hindamine, siis vabatahtlikule teenistujal seda nõuet ei ole ja teenistusse võtmisel lähtutakse tema viimasest tervise seisundi hindamise tulemusest. Kuna vabatahtlik teenistuja on kaitseväekohustuslane, toimub tema tervise seisundi hindamine KVTS § 261 alusel ja korras.</p> <p>Justiits- ja Digiministeerium ei nõustu sellise selgitusega. Tegemist ei ole kaitseväekohustusega isikuga. Antud juhul astub sellesse positsiooni isik vabatahtlikult ning talle ei saa kohalduda tervise infosüsteemist andmete saamiseks sama õiguslikku alust, võttes arvesse, et nõusolek kaotati kaitseväekohustuslastel selle põhjendusega, et see on riigikaitse kohustus, millest keelduda ei saa. Need põhjendused ei ole antud juhul asjakohased. Tervise infosüsteemist andmete saamiseks tuleb vabatahtlikelt küsida nõusolekut ning kui ta seda ei anna, siis võib ta vajalikud andmed ka ise esitada või tuleb ta suunata tervisekontrolli.</p> <p>Märkuste tabelist nähtub, et sama märkuse on teinud ka Sotsiaalministeerium – kui tervisenõuetele vastavuse kontroll eeldab juurdepääsu tervise infosüsteemi, tuleb lähtuda juurdepääsu andmisel rakendatud põhimõtetest. Vabatahtlike puhul eeldab see nõusolekut (KVTS § 14 lg 6, sarnasus tegevvälalastega). Justiits- ja Digiministeerium jääb selle seisukoha juurde, et juurdepääs tervise infosüsteemi andmetele peab vabatahtlike puhul toimuma nõusoleku alusel.</p>	<p>registris olevatest tervise seisundi vastavuse hindamise andmetest.</p> <p>Antud selgitus.</p> <p>Tegevteenistusse võtmisele ja vabatahtlikusse teenistusse võtmisel on erinevad tingimused. Kui tegevteenistusse asumisel tuleb isikul läbida tervise seisundi hindamine, siis vabatahtlikule teenistujal seda nõuet ei ole ja teenistusse võtmisel lähtutakse tema viimasest tervise seisundi hindamise tulemusest. Kuna vabatahtlik teenistuja on kaitseväekohustuslane, toimub tema tervise seisundi hindamine KVTS § 261 alusel ja korras.</p> <p>Täiendavalt selgitame, et vabatahtlikusse teenistusse võetakse isik, kelle tervise seisund vastab tervisenõuetele lähtuvalt kaitseväekohustuslaste registris juba olemasolevast kandest. Isiku teenistusse võtmisel ei tehta TIS-I päringuid, seetõttu ei tule kehtestada ka täiendavat regulatsiooni. Kuni vabatahtlikusse teenistusse asumiseni on isiku staatus "reservis olev isik", mistõttu reservi olevale isikule laieneb KVTS § 71 p 2 tulenev kohustus: "Reservis olev isik on kohustatud: 2) teavitama Kaitseressursside Ametit kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis oma raskest haigusest ja teistest asjaoludest, mis võivad oluliselt mõjutada tema tervise seisundi vastavust kaitseväte teenistuskohustuslase tervisenõuetele</p>
---	--

		<p>ja esitama tervises seisundit kajastavad dokumendid;”</p> <p>Ehk, kui isik reservis oleku ajal ei ole KRA'd oma tervises seisundi halvenemist teavitanud, siis lähtutakse viimasest tervises seisundi hindamise tulemusest, mis on kantud kaitseväekohustuslaste registrisse. Seetõttu vabatahtlikusse teenistusse võtmise otsustamiseks täiendavaid päringuid isiku kõlblikkuse tuvastamiseks ei tehta.</p> <p>Sama põhimõte kehtib ka reservteenistuse korraldamisel. Ehk õppekogunemistele kutsutakse reservis olevad isikud, kelle tervises seisund vastab kaitseväeteenistuskohustuslaste tervisenõuetele. Enne kutse saatmist ja vormistamist KV ja KRA ei hinda uuesti selle isiku tervises seisundit, vaid lähtub olemasolevast kaitseväekohustuslaste registri kandest. Üldjuhul hinnatakse kaitseväekohustuslaste tervist üks kord, mis toimub enne ajateenistusse kutsumise otsuse tegemist. Kui nüüd isik, pärast ajateenistuse lõppu reservis oleku ajal, ei teavita KRA'd enda tervises seisundi muutusest, siis KRA ei hakka ka uuesti isiku tervises seisundit hindama. Seega ei ole tegemist terviseandmete töötlemisega ilma</p>
3.	Eelnõu § 1 p 8 – KVTS § 39 täiendamine lõigetega 6 ja 7. Lõige 7 sätestab, et Kaitseressursside Ametil on õigus nõuda lisadokumente, aga lõikest 6 ei selgu, milliseid	<p>Antud selgitus.</p> <p>Lähtume kehtivast õigusest. Kehtiva redaktsiooni kohaselt on sama sõnastus ilma</p>

	dokumente/andmeid taotlusega esitama peab. Seaduses tuleb välja tuua töödeldavate isikuandmete kategooriad. Märkuste tabelis toodud selgitus ei ole meie jaoks piisav.	ammendavalt dokumentide loeteluta. Dokumente, mida täiendavalt haldusmenetluses küsitakse, selgitatakse välja haldusmenetluse käigus.
4.	Eelnõu § 1 p 10 – seletuskirjas on sätte selgituses viidatud, et ajateenijale võib taotleda riigisadalusele juurdepääsu õigust isiku nõusolekut küsimata. Selgitust on täiendatud viitega riigisadaluse ja salastatud välisteabe seaduse (RSVS) § 30 ¹ lahendusele, mis peaks edaspidi katma ka ajateenijatele riigisadalusele juurdepääsu õiguse taotlemist. Juhime tähelepanu, et RSVS-is KV jaoks loodud julgeolekukontrolli erand (§ 30 ¹ s.o sõjaväelise auastmega sõjaaja ametikohale nimetatud kaitseväekohustuslased) eeldab siiski isiku teavitamist kontrolli kavatsusest (lg 3) ning isikul on õigus kontrollist keelduda. Seega ei ole kohane selgituses rõhutada ajateenija kontrollimist ilma tema nõusolekuta. Ilma isiku nõusolekuta viiakse kontroll läbi erandina ajakriitilisuse kaalutlusel üksnes teatud olukordades (lg 5, nt kõrgendatud kaitsevalmidus, erakorraline seisukord, sõjaseisukord). Eelnõus ei ole piisavalt kajastatud viidatud muudatusega kaasnevad mõjud rakendusasutusele (laieneb märkimisväärselt nende isikute ring, kellele julgeolekukontrollle tehakse). Palume seletuskirja vastavalt täiendada.	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud. Isikuandmete kaitse üldmääruse Art 6 lg 1 kohaselt on isiku nõusolek eraldiseisev isikuandmete töötlemise õiguslik alus, mida lõike 2 kohaselt reeglina avalik-õiguslikus suhtes ei saa kohaldada. Avalik-õiguslikus suhtes peab isikuandmete töötlemise õiguslik alus tuleneb seaduses sätestatud õigusnormist. Seevastu andmesubjekti teavitamine on vastutava töötleja kohustus (art 12-14) ning isikuandmete töötlemise keelamine andmesubjekti õigus (art 17).
5.	Eelnõu § 1 p 20 – oleme palunud oma varasemas tagasisides eelnõu täiendada nõuetega, millele vabatahtlik teenistuja peab vastama. Märkuste tabelis on selgitatud, et peamisteks nõueteks on isiku sõjaväelise väljaõppe tase ning teenistusse võtmist välistavate asjaolude tuvastamine. Oleme seisukohal, et see peab nähtuma ka seadusest. Vastasel juhul ei ole arusaadav, milliseid isikuandmeid vabatahtliku teenistuja teenistusse võtmise hindamisel on lubatud töödelda. Palume KVTS § 80 ¹⁵ täiendada viitega §-is 80 ¹⁶ sätestatud tingimustele, et oleks selgelt arusaadav, millistesse raamidesse jääb isikuandmete töötlemine teenistusse võtmise hindamisel. Loodava § 80 ¹⁶ lg 2 p 3 kohta – hetkel on loetelu lahtine, mis on see muu välistav asjaolu. Paragrahvis peaks olema ammendavalt välja toodud tingimused, millele isik peab vastama. Samuti ei ole eelnõu täiendatud andmetega, mida isik peab taotlusega esitama.	Mitte arvestatud. Kaitseministeeriumi hinnangul ei ole vaja eraldi andmeid üles loetleda, sest KVTS § 14 ¹ täpsustab, milliseid andmeid töödeldakse. Muu asjaolu on seletuskirjas täpsustatud, et nendeks on näiteks taustakontrolli ja julgeolekukontrolli mitte läbimine.
6.	Eelnõu § 1 p 20 – märkuste tabelis on selgitatud, et reservis olevale isikule saab nõusoleku	Antud selgitus.

	<p>alusel teha otsepakkumisi vabatahtlikult KV ülesannete täitmisele kaasamiseks. Esmalt palume selgitada, kus see täna seaduses sätestatud on. Hetkel sellist võimalust eelnõust ei nähtu. Palume eelnõu siinkohal täiendada.</p> <p>Lisaks ei saa nõustuda, et juhul, kui isik on andnud nõusoleku saada otsepakkumisi, kaasneb sellise nõusolekuga ka õigus isikuandmete töötlemiseks vabatahtliku teenistuse korraldamiseks. Juhul, kui isikule on tema nõusolekul otsepakkumisi edastatud, ja ta pakkumisega nõustub, peab ta tegema taotluse teenistusse astumiseks ning sellisel juhul toimub edasine andmetöötlus teenistuse korraldamiseks KVTs-is sätestatud seaduslikul alusel, mitte isiku nõusoleku alusel. Nõusolek on üksnes otsepakkumiste saatmiseks.</p>	<p>Isik annab oma nõusoleku läbi kaitseväekohustuslaste registri, kui ta on nõus saada otsepakkumisi. Kui isik ei ole nõus, siis teeb ta vastavasse kasti linnukese. See on kehtiv õigus ja seda praktikat ei pea seaduse tasandil ära reguleerima, millise kanali kaudu isikuid teenistusse värvatakse. Selline nõue oleks ebanõustlik.</p>
7.	<p>Eelnõu § 5 p 1 – RSVS § 20 lõiget 2 täiendatakse pärast sõna „asendaja“ tekstiosaga „, Kaitseväes Kaitseväge juhataja või tema poolt määratud struktuuriüksuse ülem“. Sellisel täiendamisel ei ole lõike esimese lause sõnastus enam arusaadav (ehk keda regulatsioon peaks katma). KV erisus peaks olema selguse huvides eraldi lausena välja toodud, st selgesõnaliselt kirjas, kes KV-s saab riigisaladuse kaitset korraldava isiku, asendaja ja vajadusel selleks moodustatud struktuuriüksuse määrata.</p>	<p>Arvestatud. RSVS § 20 lõike 2 muudatus jäeti eelnõust välja.</p>
8.	<p>Eelnõu § 5 p 2 – RSVS § 20 lõiget 3 täiendatakse pärast sõna „juhile“ sõnadega „või tema volitatud isikule“. Edasivolitamise õigus eelnõus esitatud kujul annaks endiselt mistahes asutuse juhile või selle juhtorganile võimaluse volitada vajadusepõhiselt ükskõik millise isiku selles töötlevas üksuses lõikes 3 nimetatud nõuet katma. Arvestades RSVS vastava sätte eesmärki (alluvussuhe salastatud teabe valdkonna vastutuse ja kontrolli tagamiseks) ja laia kohaldamisala (kõik töötlevad üksused), soovime, et erand ümber sõnastaks. Erandit on soovitud KV kui suure organisatsiooni põhiselt ja nii tuleb see ka sõnastada. Vajadusel saab võtta eeskujuks RSVS § 13 lg 3 p 11 loogika – KV-s erandina KV juhataja või tema volitatud (struktuuriüksuse) ülem. Võrdluseks, et ministeeriumi puhul on seadusandja määranud lõikes 3 sõnaselgelt, et ministeeriumis peab riigisaladuse kaitset korraldava isik või vastav struktuuriüksus alluma vahetult kantslerile.</p>	<p>Arvestatud. RSVS § 20 lõike 3 muudatus jäeti eelnõust välja.</p>
9.	<p>Seletuskirja 1. osa – seal on kirjas, et eelnõu seadusena vastu võtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus. Selline väide on väär, sest kaitseväge korralduse seaduse muutmise (eelnõu § 4) on Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 104 lg 2 p 17 mõistes rahuaja ja sõjaaja riigikaitse seaduse endine sisu. Seega on vajalik Riigikogu koosseisu hääleteenamus (PS § 104 lg 2 p 17 järgi).</p>	<p>Mitte arvestatud. Rahuaja ja sõjaaja riigikaitse seadus on riigikaitse seadus. KVTS ja KKS ning RSVS ei ole PS § 104 kohaselt konstitutsioonilised seadused. Sarnasele seisukohale on tulnud JUM ise varasemalt nt eelnõu 202 SE puhul.</p>

		RiKS-i pandi kokku sõjaaja ja rahuaja riigikaitse seadused ja rahvusvahelises sõjalises koostöös osalemise seadus, aga KKS on neist olnud kogu aeg eraldi. KKS eelnõu nr 202 SE seletuskirjas kirjutati: "[KKS] vastuvõtmine tingib Vabariigi Valitsuse seaduse, rahuaja riigikaitse seaduse, sõjaaja riigikaitse seaduse ning kriminaalmenetluse seadustiku muutmise. Et nende seaduste muutmiseks Riigikogus on vaja kvalifitseeritud hääleteenamust, siis on selleks koostatud eraldi eelnõu, mida menetletakse koos käesoleva eelnõuga. "
10.	Eelnõusse on lisatud pärast eelmist kooskõlastusringi uusi muudatusi, mille mõju ei ole seletuskirjas hinnatud. Palume seletuskirja mõjuanalüüsis hinnata punktide 1 (kaitseväekohustuslase või kaitseväekohustust võtta sooviva isiku terviseandmete edastamine tervise infosüsteemi) ning punktidega 21, 22 ja 23 (tegevväelase sõjaväelise auastmega ametikoha ametiaja muutmine tähtajaliseks) avalduvat mõju.	Arvestatud. Seletuskirjas täiendavad mõjud hinnatud.
11.	Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud.